BEDEN EĞİTİMİ SPOR SAĞLIK VE EFOR DERGİSİ

Geliş Tarihi/Received:01.05. 2023 Kabul Tarihi/ Accepted:13.06. 2023

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN AHLAKİ KİMLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Dr. Kadir DİLER [1]: (Gaziantep Üniversitesi, kadirdiler@gmail.com)
Yüksek Lisans Öğrencisi Serdar ÇEKİÇ[2]: (srdcekic@gmail.com)

ÖZET

Ahlaki kimlik, bireylerin duygu, düşünce ve davranışları etkileme konusunda ciddi bir potansiyele sahip benlik algısıdır. Araştırmanın amacı, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin ahlaki kimlik düzeylerini saptamak ve öğrencilerin ahlaki kimlik düzeylerini yaş, cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenleri açısından karşılaştırmaktır. Araştırma, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde 1.,2.,3.ve 4. sınıfta öğrenim gören 166 öğrenciyi kapsamaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseni kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında, Kişisel Bilgi Formu ile Yılmaz ve Yılmaz (2015)'ın Ahlaki Kimlik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma; Pearson Moment Korelasyon, bağımsız örneklemler için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Post-Hoc test istatistikleri (Tukey HSD) analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin Ahlaki kimlik ölçeği'nin alt boyutları olan içselleştirme ve sembolleştirme boyutları ile yaş değişkeni arasında, negatif yönde düşük düzeyde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre, içselleştirme düzeyinin kadınların lehine anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Sınıf değişkenine göre, 4.sınıf öğrencilerinin içselleştirme ve sembolleştirme düzeylerinin 1.,2.,3. sınıf öğrencilerine kıyasla anlamlı şekilde düşük olduğu saptanmıştır. Yaş arttıkça içselleştirme ve sembolleştirme düzeylerinde düşüş olduğu söylenebilir. Kadınların içselleştirme boyutunda erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksek farklılığa sahip olmasının kaynağı olarak, kadınların kendi zihinlerinde oluşturduğu ahlaki şemaları daha güçlü benimsemiş olmaları gösterilebilir. Sınıf değişkeni açısından içselleştirme ve sembolleştirme düzeylerinin 4.sınıf öğrencilerinde anlamlı düzeyde düşük olması, onların mezuniyet sonrasında hayata atılma stresinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki kimlik, içselleştirme, öğrenci, sembolleştirme, spor bilimleri fakültesi

INVESTIGATION OF THE MORAL IDENTITY LEVELS OF THE STUDENTS OF THE FACULTY OF SPORT SCIENCES

ABSTRACT

Moral identity is a self-perception that has a significant potential to affect individuals' feelings, thoughts, and behavior. The aim of the research is to determine the levels of the moral identity of the students who are studying at the faculty of sports sciences and to compare the moral identity levels of the students in terms of age, gender, department and class. The research consists of 166 students studying 1st, 2nd, 3rd, and 4th grade in the Faculty of Sport Sciences of Gazi University. Screening design was used in the research as a quantitative research method. In collecting the data, the Personal Information Form and Moral Identity Scale of Yilmaz and Yilmaz (2015) were used. In the analysis of the data, frequency, arithmetic mean, standard deviation; Pearson Moment Correlation, t-test for independent samples, one-way variance analysis (ANOVA), post-hoc test statistics (Tukey HSD) analysis techniques. It was determined that there were negatively significant differences at the low level between the Internalization and Symbolization dimensions, which are the sub-dimensions of the Moral Identity Scale, and the age variable of the students participating in the research. According to the gender variable, the level of Internalization was found to be significantly higher in favor of females. According to the class variable, the levels of Internalization and Symbolization of the 4th-grade students were found to be considerably lower than the 1st, 2nd, and 3rd-grade students. It can be said that the levels of internalization and symbolization decrease as age increases. The reason for the fact that females have a significantly higher level of difference in the internalization dimension compared to males can be the fact that the moral schemas that females created in their own minds have been adopted more strongly. The fact that Internalization and Symbolization levels are significantly lower in 4th-grade students in terms of class variables can be said to be due to the stress of beginning to work after graduation.

Keywords: Faculty of sports science, internalization, moral identity, student, symbolization

GİRİŞ

İnsanların temel ihtiyaçlarından biri, ait olma ihtiyacıdır. Ait olma ihtiyacını giderebilen insanlar, bu ihtiyaçlarını giderdikleri gruplarla kendilerini, ortak paydada tanımlayan çeşitli kimlik özellikleri edinirler. Bu kimlik özellikleri çoğunlukla etnik, dini, cinsel ya da politik aidiyetlerle şekillenir. Ancak sahip olunan kimlik özellikleri, sadece aidiyetlerle belirginleşen kimlik özellikleri ile sınırlı değildir. Bu kimlik özellikleri dışında, tüm aidiyetlerden bağımsız bir biçimde gelişebilen bir de ahlaki kimlik bulunmaktadır (Yılmaz ve Yılmaz, 2015).

Ahlaki kimlik, herhangi bir aidiyete zorunlu bir bağlılık gerektirmemektedir. Bu yüzden de kavramsal açıdan, ait olunan etnik, dini, cinsel ya da politik özelliklerle değil; bireye ait olan ahlaki özelliklerle açıklanmaya çalışılmaktadır (Yılmaz ve Yılmaz, 2015). Bu doğrultuda ahlaki kimlik, bir bireyin kimliği açısından, ahlaki değerlerin, ahlaki amaçların ve ahlaki erdemlerin ne denli önemli olduğuyla ilgilidir (Hardy, 2006). Ahlaki kimlik, bir dizi ahlaki özellikler çerçevesinde oluşturulmuş benlik algısıdır (Aquino ve Americus, 2002). Ahlaki kimlik, bireylerin kendi ahlaki karakterlerine ilişkin sahip oldukları bilişsel şemalardır (Aquino ve. Ark., 2009). Ahlaki kimliğin önemi de, bu bilişsel şemalardan en belirgin olanların duygu, düşünce ve davranışları etkileme konusunda ciddi bir potansiyele sahip olmasından kaynaklanmaktadır (Aquino ve ark., 2007).

Bu çalışma ahlak gelişiminde önemli bir yere sahip olduğu düşünülen ahlaki kimliğin spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin ahlaki kimlik düzeylerini saptamak ve öğrencilerin ahlaki kimlik düzeylerini yaş, cinsiyet, bölüm ve sınıf parametreleri açısından karşılaştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma grubu

Bu araştırmada, nicel araştırma modellerinden tarama deseni kullanılmıştır. Nicel araştırma; deneme, gözlem ve deneylere dayanılarak yapılan görgül (amprik) araştırma yaklaşımına ya da gözlem ve ölçmelerin tekrarlanabildiği niceliksel veya sayısal (quantitative) araştırma yaklaşımına denmektedir (Özdamar, 1999; Ergün, 2005). Tarama deseni ise araştırmanın sorularını cevaplamak ya da hipotezlerini test etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen bir plandır (Büyüköztürk ve ark., 2016).

Araştırma, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi, Rekreasyon, Spor Yöneticiliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümlerinde öğrenimine devam eden 1. sınıftan 37, 2. sınıftan 44, 3. sınıftan 45 ve 4. sınıftan 40 olmak üzere 166 (77 erkek, 89 kadın)

öğrenciyi kapsamaktadır. Araştırmada çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı Örnekleme de ise araştırmalar için evrenin genelini temsil edecek bir örneklem seçmek temel amaçtır (Özen ve ark., 2007). Amaçlı örnekleme, derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir. Belli ölçütleri karşılayan veya belli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışmak istenildiğinde tercih edilir (Büyüköztürk ve ark., 2016).

Veri toplama araçları

Araştırma kapsamında, katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek için, araştırmacılar tarafından oluşturulan "kişisel bilgi formu" ile katılımcıların ahlak kimliklerini belirlemek için Aquino ve Reed (2002) tarafından geliştirilen ve Yılmaz ve Yılmaz (2015)'ın Türkçe'ye uyarladığı Ahlaki Kimlik Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek için, araştırmacılar tarafından oluşturulan "kişisel bilgi formu" kullanılmıştır.

Ahlaki Kimlik Ölçeği: Katılımcıların ahlak kimliklerini belirlemek için Aquino ve Reed (2002) tarafından geliştirilen ve Yılmaz ve Yılmaz (2015)'ın Türkçeye uyarladığı Ahlaki Kimlik Ölçeği kullanılmıştır.

Verilerin toplanması/işlem yolu

Ahlaki Kimlik Ölçeği: Kullanılan ölçek 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar içselleştirme ve sembolleştirme alt boyutlarıdır. Sembolleştirme alt ölçeği için ölçüm güvenirliği .77; İçselleştirme alt ölçeği için ise .71'dir.

İçselleştirme alt boyutu maddeleri 5'li likert tipi, Sembolleştirme alt boyutu maddeleri ise 4'lü likert tipi derecelendirme ile yapılmıştır.

İçselleştirme alt boyutu 16 maddeden oluşup "*Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5),* biçiminde kodlanmıştır. Ölçeğin sembolleştirme alt boyutu da 34 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler, " *Hiç (1), Biraz (2), Oldukça (3), Tümüyle (4),* biçiminde kodlanmıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin gönüllü ve objektif olmaları esas alınıp, ölçek formu dağıtılmadan önce katılımcıların araştırma ve ölçek ile ilgili bilgi sahibi olmaları sağlanmış ve katılımcıların anketlere isimlerini yazmamaları istenmiştir.

Verilerin analizi

Analiz öncesi Çarpıklık ve Basıklık (verilerin normal dağılım durumu) değerleri ve Levene (varyansların eşitliği) testi sonuçları incelenerek karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2008). Buna göre, veriler herhangi bir analize tabi tutulmadan önce parametrik testlerin ön şartlarını sağlayıp sağlamadığı tespit edilmiştir ve verilerin analizinde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma; Pearson Moment Korelasyon, bağımsız örneklemler için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Post-Hoc test istatistikleri (Tukey HSD) analizi tekniklerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların sınıf ve bölüme göre dağılımı

Bölüm	Sınıf				
	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf	Toplam
BedenEğitimiÖğretmenliği	10	12	9	8	39
Antrenörlük Eğitimi	11	13	10	11	45
Spor Yöneticiliği	8	8	13	9	38
Rekreasyon	8	11	13	12	44
Toplam	37	44	45	40	166

Tablo 1'de mevcut çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin sınıf ve öğrenim gördükleri bölüme ait bilgiler yer almaktadır. Buna göre, çalışmaya Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümünden 39, Antrenörlük Eğitimi bölümünden 45, Spor Yöneticiliği bölümünden 38, Rekreasyon bölümünden 44 olmak üzere toplam 166 öğrenci katılmıştır.

Tablo 2. Yaş değişkenine göre korelasyon sonuçları

	N	$\bar{x}$	ss	r	P
İçselleştirme	166	22.4365	3.32572	-.130*	.02*
Sembolleştirme	166	18.9627	7.75110	-.139*	.01*

*p<.05; ** p<.01

Tablo 2 incelendiğinde Ahlaki Kimlik Ölçeği (AKÖ) ile yaş değişkeni arasında Pearson moment korelasyon testine göre, içselleştirme (r=-.130; p>.05) ve sembolleştirme (r=-.139; p>.05) alt boyutlarında negatif yönde düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet değişkenine göre yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	df	t	P
İçselleştirme	Erkek	77	17.9527	7.65883	320	-2.16	.03*
	Kadın	89	19.8218	7.74726			
Sembolleştirme	Erkek	77	18.3490	9.34108	320	-1.00	.31
	Kadın	89	19.3966	9.26353			

*p< .05

Tablo 3'te üniversite öğrencilerinin ahlaki kimlik düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı fark gösterip göstermediği t testi ile incelenmiştir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin ahlaki kimlik düzeyleri, cinsiyet değişkenine göre İçselleştirme boyutunda anlamlı bir farklılık göstermektedir (t=.-2,16; p>.05). Buna göre, kadın katılımcıların puan ortalaması ($\bar{x}$=19,82), erkek katılımcıların puan ortalamasından ($\bar{x}$=17.95) istatistiksel olarak yüksek ve anlamlı farklılığa sahiptir.

Tablo 4. Bölüm değişkenine göre anova sonuçları

		N	x̄	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
İçselleştirme	BSÖ	39	18.37	Gruplar arası	50.42	16.807	.278	.84	-
	AE	45	18.98						
	SY	38	19.10	Grup içi	19235.131	60.488			
	R	44	19.46						
Sembolleştirme	BSÖ	39	17.94	Gruplar arası	148.238	49.413	.569	.63	-
	AE	45	18.83						
	SY	38	19.77	Grup içi	83114.416	86.832			
	R	44	19.23						

*p< .05

Tablo 4'e göre yapılan Anova analizi sonucunda katılımcıların bölümlerine göre ahlaki kimlik düzeyi ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemektedir (p<,05).

Tablo 5. Sınıf değişkenine göre anova sonuçları

		N	x̄	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
İçselleştirme	1.sınıf	37	20.90	Gruplar arası	5618.222	1872.742	43.573	.00*	4.sınıf*-3.sınıf-2.sınıf-1.sınıf
	2.sınıf	44	20.89						
	3.sınıf	45	22.02	Grup içi	13667.331	42.979			
	4.sınıf	40	11.55						
Sembolleştirme	1.sınıf	37	20.20	Gruplar arası	5136.575	41712.192	24.050	.00*	4.sınıf*-3.sınıf-2.sınıf-1.sınıf
	2.sınıf	44	20.71						
	3.sınıf	45	22.29	Grup içi	22710.998	71.194			
	4.sınıf	40	11.91						

*p< .05

Tablo 5'e göre yapılan Anova sonucunda katılımcıların sınıf düzeylerine göre ahlaki kimlik düzeyi ölçeğinin İçselleştirme (F=43.573; p>.05) ve Sembolleştirme (F=24.050; p>.05) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu çözümleme sonucunda gruplar arasında beliren anlamlı farkın kaynağını belirlemek amacıyla, Post-Hoc test istatistikleri uygulanmıştır (Tukey HSD). Puan farkı lehine olan yüksek gruplar (*) ile gösterilmiştir. İçselleştirme alt boyutunda 4.sınıf öğrencilerin puan ortalamalarının (x̄=11.55), Sembolleştirme alt boyutunda da 4. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının (x̄=11.91) 1., 2., ve 3. sınıf öğrencilerin ortalamalarından anlamlı düzeyde düşük olduğu saptanmıştır.

TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin ahlaki kimlik düzeylerini yaş, cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenleri açısından karşılaştırmaktır. Araştırmaya Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi, Rekreasyon, Spor Yöneticiliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümlerinde okuyan 1., 2., 3. ve 4. sınıftan toplam 166 öğrenci katılmıştır.

Elde edilen bulgular sonucunda, Tablo 2'de de görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin ahlaki kimlik düzeylerinin alt boyutları olan içselleştirme ve sembolleştirme ile yaş değişkeni arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu sonuç, katılımcıların yaş düzeylerinin artması ile katılımcıların oluşturduğu ahlaki şemaların ve ahlaki kimlik özelliklerinin başkalarına kişisel eylemler olarak yansıtılma durumunun ters orantılı olduğu şeklinde yorumlanabilir. İlgili literatür incelendiğinde bazı araştırma sonuçlarının mevcut araştırma bulgusu ile paralellik gösterdiği görülmüştür. Bakioğlu (2013)'nun araştırmasında, 17-20 yaş grubundaki öğrencilerin ahlaki kimlik düzeylerinin, 21-24 yaş grubundaki üniversite öğrencilerin ahlaki kimlik düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir (Bakioğlu, 2013). Literatürde araştırma bulgularının sonucundan farklı şekilde sonuçlar da bulunmaktadır. Kaya (1993) tarafından yapılan, üniversite öğrencilerindeki ahlaki yargı yeteneklerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi konulu araştırmada, ahlaki yargı yeteneği ile yaş arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir (Kaya, 1993). Şengün (2008)'in çalışmasında, lise öğrencilerinin ahlaki olgunlukları ile yaşları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (Şengün, 2008). Şafak (2008)'in ilköğretim okullarında çalışan rehber öğretmenler ve yöneticilerin ahlaki yargı yeteneklerinin çok boyutlu olarak incelendiği araştırmada, rehber öğretmenler ve yöneticilerin ahlaki yargı yetenekleri ile yaşları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (Şafak, 2008).

Tablo 3 incelendiğinde, araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin ahlaki kimlik düzeylerinin cinsiyete göre içselleştirme boyutunda, kadın katılımcıların puan ortalamasının erkek katılımcıların puan ortalamasından istatistiksel olarak yüksek ve anlamlı farklılığa sahip olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde araştırma bulgularına paralel sonuçlar elde eden araştırmalara rastlanmaktadır. Örnek, Şengün (2008), lise öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeylerini bazı değişkenler açısından incelediği araştırmada kız öğrencilerin ahlaki kimlik düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir (Şengün, 2008). Kültürlerarası tolerans ile ahlaki olgunluk arasındaki ilişkinin incelendiği başka bir araştırmada kadınların ahlaki olgunluklarının erkeklerin ahlaki olgunluklarından daha yüksek olduğunu

tespit etmiştir (Bakioğlu, 2013). Ayrıca yaş, cinsiyet, eğitim ve kültürün ahlaki yargı üzerindeki etkisinin incelendiği bir araştırma, yaşça büyük olan kadınların erkeklere oranla daha yüksek ahlaki eğilime sahip olduklarını tespit etmiştir (Bore ve ark., 2005). Sonuç olarak gerek yapılan araştırmada elde edilen bulgular gerekse de daha önce yapılmış olan araştırma bulguları doğrultusunda kadınların erkeklere oranla ahlaki kimlik düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Elde edilen analizler sonucunda Tablo 4'te de görüldüğü gibi spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin bölümlerine göre ahlaki kimlik düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. İlgili literatür incelendiğinde bazı araştırma sonuçlarının mevcut araştırma bulgusu ile paralellik gösterdiği görülmüştür. Örneğin, Kakçı (2009) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin bölümlerine göre ahlaki olgunlukları açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (Kakçı, 2009). Sonuç olarak gerek yapılan araştırmada elde edilen bulgular gerekse de daha önce yapılmış olan araştırma bulguları doğrultusunda farklı bölümlerin ahlaki kimlik üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Bu sonuç katılımcıların bölümleri değişse de aynı çevrede, aynı okulda ve hemen hemen aynı yaş gruplarında bulundukları için benzer ahlaki kimlik düzeylerine sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 5'e bakıldığında , araştırma sonucu katılımcıların sınıf düzeylerine göre ahlaki kimlik düzeyi ölçeğinin içselleştirme ve sembolleştirme alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. İçselleştirme ve sembolleştirme alt boyutlarında 4.sınıf öğrencilerin puan ortalamalarının, 1., 2., ve 3. sınıf öğrencilerin ortalamalarından anlamlı düzeyde düşük olduğu saptanmıştır. Literatür incelendiğinde araştırma bulgularına paralel sonuçlar elde eden araştırmalara rastlanmaktadır. Yapılan iki farklı araştırmada alt sınıf öğrencilerinin ahlak gelişim düzeyi değerlerinin daha üst sınıf öğrencilerin gelişim düzeyi değerlerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Acuner, 2004; Bakioğlu, 2013).

Literatürde araştırma bulgularının aksine sonuçlar da bulunmaktadır. "Üniversite öğrencilerinin ahlaki yargı yetenekleri ve ahlaki yargı yetenekleri ile kendini gerçekleştirme düzeylerinin karşılaştırılması" isimli araştırmada, 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin ahlaki yargı yeteneği puanları arasında önemli bir farkın olmadığı tespit edilmiştir (Çırak, 2006).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak yapılan araştırmada elde edilen bulgular ve daha önce yapılmış olan araştırma bulguları doğrultusunda sınıf düzeyinin ahlaki kimlik düzeyi üzerinde ters yönlü bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Kpss ya da diğer sınavların yaklaşması, kişilerde oluşan

gelecek kaygısı ve kariyer endişesinin 4. sınıf öğrencilerinin stres seviyelerini artırmasından dolayı ahlaki kimlik düzeylerinin azaldığı düşünülmektedir. Yaş parametresi dikkat alındığında katılımcıların yaşlarının artması ile ahlaki kimlik düzeylerinde bir düşüş gözlemlenmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında, kadınların ahlaki kimlik düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu farkın da toplumumuzdaki kadınların içselleştirme konusunda erkeklerden daha hassas ve duyarlı olmaları sebebiyle meydana geldiği ifade edilebilir. Bölümler açısından değerlendirildiğinde ise katılımcıların ahlaki kimlik düzeyleri arasında bir fark çıkmamıştır. Bu benzerliğin de katılımcıların akran ve aynı çevrede yaşayan kişiler olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Spor bilimleri fakültesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen çalışma neticesinde katılımcıların sınıf, yaş ve cinsiyet parametrelerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Daha ayrıntılı verilerin elde edilmesi amacıyla ve araştırmanın sınırlılıkları dikkate alınarak gelecek çalışmalar için şunlar önerilebilir;

- Katılımcı sayısı artırılarak daha kapsamlı sonuçların elde edilebileceği yeni çalışmalar planlanabilir.
- Farklı şehir ve farklı üniversiteler de dahil edilerek bölgesel farklılıklar olup olmadığı değerlendirilebilir.
- Farklı fakülteler ve farklı bölümler arasındaki farklılıklar incelenebilir.
- Daha farklı yaş gruplarındaki ahlaki kimlik düzeyi farklılıklarının tespit etmek amacıyla lise, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin de dahil olduğu başka çalışmalar düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

Acuner, H. Y. (2004). *14-18 Yaş Arası Gençlerde Ahlaki Yargı Gelişimi ve Ahlak Eğitimi*. Doktora Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Aquino, K., Americus, R. (2002). The SelfImportance of Moral Identity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(6), 1423-1440.

Aquino, K., Americus, R., Stefan, T., & Dan, F. (2007). A Grotesque and Dark Beauty: How Moral Identity and Mechanisms of Moral Disengagement Influence Cognitive and Emotional Reactons to War. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43, 385-392.

Aquino, K., Freeman, D., Reed, A. II, Lim, V. K. G. & Felps, W. (2009). Testing a social-cognitive model of moral behavior: The interactive inluence of situations and moral identity centrality. *Journal of Personality and Social Psychology,* 97(1), 123–141.

Bakioğlu, F. (2013). *Kültürlerarası Tolerans ile Ahlaki Olgunluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Bore, M., Mumra, D., Kerridge, L. & Powis, D. (2005). Selection of Medical Students According to Their Moral Orientatıon. *Medical Education*, 39(3), 266-275.

Büyüköztürk Ş. (2008). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı (9.ed.).* Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara:Pegem Yayınları.

Çırak, G. K. (2006). *Üniversite Öğrencilerinin Ahlaki Yargı Yetenekleri ve Ahlaki Yargı Yetenekleri ile Kendini Gerçekleştirme Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Ergün, M. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri, nitel araştırma* http://www.egitim.aku.edu.tr/nitelarastirma.ppt#256,1.

Hardy, Sam A. (2006). Identity, Reasoning, and Emotion: An Empirical Comparison of Three Sources of Moral Motivation. *Motivation and Emotion*, 30(3), 205-213.

Kakçı, K. (2009). *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyi ile Duygu Zorbalık Eğilimleri Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kaya, M. (1993). *Bazı Kişisel Değişkenlere Göre Üniversite Öğrencilerinin Ahlaki Yargıları*. Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversite Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Özen, Y. & Gül A. (2007). Sosyal ve Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Evren – Örneklem Sorunu. *KKEFD*, 15, 394-422.

Özdamar, K., Odabaşı, Y., Hoşcan, Y., Bir, A. A., İftar, G., Özmen, A. & Uzuner, Y. (1999). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: TC Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Şafak, Z. (2008). *İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenler ve Yöneticilerin Bilişsel Ahlaki Yargı Yeteneklerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi: İstanbul Anadolu Yakası Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şengün, M. (2008). *Lise Öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Bazı Kişisel Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Yılmaz, F. & Yılmaz, F. (2015). Ahlaki Kimlik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(4), 111-134.